

بررسی عوامل موثر بر گرایش شهروندان شهرستان قشم به قاچاق کالا

تاریخ دریافت: ۹۳/۹/۱۶

تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۲/۲۰

چکیده

پدیده قاچاق از این جهت مد نظر است که امروزه هر مشکل و آشفتگی که در کشور به آن انگشت می گذاریم به این موضوع منتهی می شود و آنچنان آثارش پیچیده و زیانبار است که اکثر برنامه ریزی های اقتصادی را با شکست روبرو می کند پدیده قاچاق کالا در کشور ما ، علاوه بر آثار سوء اقتصادی به عنوان یک چالش ، اجتماعی و امنیتی حائز اهمیت است . مقاله حاضر برگرفته از پژوهشی پیرامون بررسی عوامل موثر بر گرایش به پدیده قاچاق کالا می باشد. که در این راستا پرسشنامه ای محقق ساخته با طیف پنج گزینه ای لیکرت که از روایی و پایایی نسبتاً خوبی برخوردار بود تهیه و پژوهش حاضر از نوع پیمایشی و از روش نمونه گیری خوشه ای و از تکنیک پرسشنامه برای گردآوری داده ها در جامعه آماری ۶۱۴۰۰ نفری و با حجم نمونه ۳۸۱ نفر در بین شهروندان ۱۸-۶۴ ساله شهرستان قشم استفاده شده است. فرضیه ها با آزمون خی دو و ضریب همبستگی اسپیرمن مورد آزمون قرار گرفته که نتایج آزمون مبین رابطه معنادار بین برخوردار از نظامی، کارکرد آموزشی رسانه ها، وضعیت جغرافیایی، وضعیت درآمدی، منطقه آزاد تجاری و نقش خانواده بعنوان متغیر مستقل فرضیه و گرایش به قاچاق کالا بعنوان متغیر وابسته فرضیه های تحقیق می باشد.

واژه های کلیدی: قاچاق ، قاچاق کالا ، گرایش ، قشم ، درآمد ، خانواده

مقدمه و طرح مسئله:

امروز تجارت پنهان و بعضاً آشکار قاچاق کالا زینتهای فراوانی از نظر اقتصادی ، فرهنگی و ... به کشور ما وارد کرده است . تجمل گرایی ، جذابیت کالای خارجی ، ارتباطات ماهواره ای و ترویج فرهنگ بیگانه ، تبلیغات وسیع ، تغییر الگوی مصرف ، جابگو نبودن تولیدات داخلی و ... باعث شده میل و اشتیاق مردم به کالای وارداتی زیاد شود و سوداگران اقتصادی که حرفه قاچاق را آسان و کم هزینه می بینند تمام سرمایه های خود را در این راه به کار می بندند که همانند سارقان زودتر به امیال نفسانی خود برسند و چرخ اقتصاد کشور را از حرکت بازدارند . امروزه این پدیده علاوه بر اینکه به عنوان یک تهدید جدی بر سر راه تجارت آزاد است هزینه های زیادی نیز بر بدنه اقتصادی و امنیتی کشور تحمیل می کند . قاچاق کالا از یک سو درآمدهای گمرکی و مالیاتی دولت را کاهش می دهد و از طرفی سبب خروج بی حاصل ارز ، فرار گسترده سرمایه ، افزایش بیکاری ، کاهش تولیدات صنعتی داخلی و صرف هزینه های مقابله ای ... می شود . در اقتصاد سالم تمامی فعالیتهای اقتصادی ثبت و ضبط می شود اما دسته ای از فعالان اقتصادی مایل به چنین امری نیستند و لذا موجبات شکل گیری اقتصاد زیر زمینی یا اقتصاد سیاه را به وجود می آورند از مهم ترین مصادیق اقتصاد زیر زمینی همانا پدیده قاچاق کالا و ارز است که نظام اطلاعات اقتصادی کشور را مختل می کند و تصمیم گیری اقتصادی را با مشکل مواجه کرده و سیاستگذاری ها کارایی خود را از دست می دهند . قاچاق کالا و ارز همواره بیش از مبادلات قانونی است و عملاً عنان بازارهای ایران بویژه در صنایع های تک محصولاتی کم حجم اما گران قیمت و پرتقاضا دارند در اختیار افراد و گروههایی است که نه

تنها نقشی در رشد شاخص های اقتصادی ندارند بلکه مهمترین عوامل سقوط و انحطاط اقتصادی و اجتماعی یک کشور محسوب می شوند. قاچاق کالا دارای ابعاد چندگانه است که از یک طرف به اقتصاد پنهان و اقتصاد زیرزمینی ارتباط می یابد و از سوی دیگر به نظم اجتماعی خرد و کلان و به فرهنگ ها و نگرش ها مربوط می گردد زیرا قاچاق کالا نشانگر بی نظمی اجتماعی موجود در یک منطقه و عدم حاکمیت قانون و قانون پذیری است؛ گر چه در ابعاد فضایی و کلانی سراسر قلمرو سرزمینی کشور و ابعاد اجتماعی نیز تمامی اقشار و گروه های اجتماعی به گونه ای مستقیم و غیرمستقیم از پدیده قاچاق متأثر می گردند و خواسته یا ناخواسته در آن سهم دارند (یعقوبی، ۸۸). ریشه و خمیرمایه هرگونه شکوفایی اقتصادی، افزایش تولید کالا و خدمات است که در پرتو امنیت اقتصادی، توسعه و تشویق سرمایه گذاری بدست می آید. اگر در جامعه ای تولید دچار کمبود و کاستی شود، مفساد اقتصادی و ناامنی افزایش می یابد. گسترش اعتیاد، دزدی، جنایت، فحشا و طلاق در سایه شوم فشارهای مالی و فقر مادی، احتکار، آزمندی شبکه های مافیایی مسلط بر نظام توزیع کالاها، خشونت گرایی، بی نظمی و قانون گریزی، فساد مالی عوامل اجرایی، افسردگی مزمن، افزایش آمار خودکشی، گسترش بی تفاوتی در برابر مسایل سیاسی و اجتماعی، بروز نا آرامی های اجتماعی و... از مهمترین پیامدهای کاهش تولید و افزایش بیکاری است قاچاق کالا آثار مختلف و مخربی در همه زمینه ها بر مناطق جنوب دارد. در بعد اقتصادی، تعطیلی کارخانه های و بیکاری جوانان و اتلاف سرمایه ها را به دنبال دارد. در بعد سیاسی، از آنجا که استان هرمزگان بواسطه سرمایه گذاری های عظیم اقتصاد ملی و نیز قرار گرفتن در منطقه استراتژیک خلیج فارس، امنیت سیاسی آن از اهمیت بالایی برخوردار است، لذا قاچاق کالا می تواند این امنیت را بر هم زده، چالشی ملی ایجاد نماید؛ در بعد اجتماعی - فرهنگی، این استان از سابقه دیرینه فرهنگی برخوردار بوده که بخشی از هویت آن را تشکیل می دهد، قاچاق کالاها به علت ترویج فرهنگ مصرف کالاهای لوکس بین مردم، به نوعی تخریب کننده فرهنگ دینی، بومی و اجتماعی می باشد. بنیان های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حتی مذهبی یک کشور را سست می کند و تا مرز نابودی و مسخ افراد پیش می برد اغراق نیست اگر بگوئیم حد و مرز قاچاق از توقف چرخه های تولید کشور شروع می شود و تا خود فروخته ای و بیگانه شدن از فرهنگ خودی پیش می رود.

تعاریف مفاهیم کلیدی

در این جا مفهوم گرایش به قاچاق کالا به عنوان متغیر وابسته تحقیق شناخته می شود که به شرح مختصری از آن می پردازیم.

گرایش: به معنی یک نظام از تمایلات، عقاید و اعتقادات یک فرد نسبت به پدیده های محیط خود می باشد. (رفیع پور، ۱۳۷۳: ۵)

قاچاق: وارد کردن یا خارج کردن متقلبانه کالای موضوع حق یا حقوق دولت یا کالای ممنوعه یا انحصاری، یا اظهار واگذاری، حمل و نقل، نگهداری، عرضه و فروش، ساخت، تولید، تغییر مورد مصرف، دخل و تصرف، اقدام، صید، مخفی کردن، واسطه گری، تردد، تاسیس، استرداد یا هرگونه تقلب گمرکی ناقض قانون خاص محدود کننده ی آن، قاچاق یا در حکم آن محسوب می شود. (احمدی، ۱۳۸۵: ۴۲)

وضعیت درآمد: درآمد به دستمزد ها و حقوق های که که از مشاغل مزد بگیر و حقوق بگیر می آید و فقر عبارت است از محرومیت مادی که با معیار درآمد یا مصرف سنجیده می شود و به وضعیتی اطلاق می شود که افراد نمی توانند بین درآمدها و هزینه های خود به نوعی تطابق ایجاد نموده و دچار فقر اقتصادی می گردند.

برخورد انتظامی: کنترل اجتماعی رسمی در بردارنده اقداماتی می‌دانند که منابع اقتدار، آنها را در مسیر مقابله با وقوع جرم و کجروی در جامعه، عهده دار می‌شوند. این اقدامات به سبب متکی بودن بر ضمانت‌های اجرایی دولتی، عمدتاً الزام‌آور و متکی بر قهر و اجبارند هرچه شدت، قطعیت و سرعت اعمال مجازات بیشتر باشد، قدرت بازدارندگی آن نیز بیشتر خواهد بود.

اهداف تحقیق

الف) هدف اصلی

بررسی عوامل موثر بر گرایش افراد به پدیده قاچاق کالا در شهرستان قشم با تاکید بر راهکارهای پیشگیرانه و مقابله‌ای.

ب) اهداف فرعی

- * شناخت و تاثیر نقش خانواده در سوق دادن افراد به سمت قاچاق
- * کنترل و برخورد انتظامی چگونه می‌تواند در بحث قاچاق نقش داشته باشد
- * شناخت و تاثیر کارکرد آموزشی رسانه‌ها و نقش آن در این پروسه
- * شناخت و تاثیر وضعیت جغرافیایی بر گرایش افراد به قاچاق کالا
- * شناخت و تاثیر منطقه آزاد تجاری بر گرایش افراد به قاچاق کالا
- * شناخت و تاثیر درآمد افراد بر گرایش به قاچاق کالا

مبانی نظری

مبانی نظری این تحقیق ملهم از چند نظریه عمده جامعه‌شناسی کجروی؛ نظریه بی‌سازمانی خانوادگی تامس و زنائیکی، هم‌نشینی افتراقی ساترلند، فشار ساختاری مرتن، نظریه کلاسیک بکاریا و بتنام نظریات اقتصادی آدام اسمیت و ریکاردو و... می‌باشد. نظریاتی که محقق در این تحقیق نیز سعی نموده است با لحاظ نمودن آنها به عنوان پایه و مبنای تئوریک اقدام به تحقیق در خصوص موضوع پژوهش نماید. لذا با توجه به این مسئله که فرضیات تحقیق حاضر بر اساس این نظریات پایه ریزی شده است، در این قسمت به تشریح بیشتر برخی از این نظریات پرداخته ایم.

نظریه بی‌سازمانی خانوادگی ویلیام تامس و فلورین زنائیکی: قواعد تعریف وضعیت‌های مختلف در جوامع سنتی مستلزم این است که افراد بر آنچه برای گروه بهترین است تأکید کنند. این همان چیزی است که تامس و زنائیکی آنرا «نگرش جمع‌گرا» نامیده‌اند. مهاجرت، انسان‌ها و به ویژه کودکان را با مجموعه جدیدی از قواعد تعریف وضعیت‌ها در بیشتر جوامع جدید مواجه می‌سازد. در این نوع جوامع، از افراد انتظار می‌رود بیشتر بر آنچه برای خود آنها بهترین است تأکید کنند. یعنی بر همان چیزی که تامس و زنائیکی آن را «نگرش فردگرا» خوانده‌اند. تضاد بین این دو نگرش به تعریف‌ها و قواعد مغایر می‌انجامد و زمانی که گروه‌ها بتوانند بین «فردگرایی» و «جمع‌گرایی» تفکیک قائل شوند، قابلیت هر یک از دو مجموعه قواعد در تأثیر بر رفتار، به شدت کاهش می‌یابد. این موضوع از نگاه تامس و زنائیکی جوهر بی‌سازمانی خانوادگی است. (رایبگتن، واینبرگ

ترجمه صدیق سروستانی، ۱۳۸۳: ۵۸) علت واقعی تمام پدیده های مربوط به بی سازمانی خانوادگی را باید در نفوذ ارزش های جدید خاصی جستجو کرد. ارزش های جدید چون ارضای لذت جویانه است، بلکه همچنین مستلزم وجود گرایش های خاصی در شخصیت فرد است که او را وادار به پاسخگویی به این ارزش های جدید می کند، گرایش های لذت جویانه، تقاضای به رسمیت شناخته شدن، تأمین اقتصادی و غریزه جنسی. پدیده خاص بی سازمانی اجتماعی شامل اصلاح حتمی گرایش های پیشین تحت تأثیر ارزش های جدید است که به ظهور گرایش های نو یا کمابیش متفاوت خواهد انجامید. ماهیت چنین اصلاحاتی به این شکل کلی است که در نظام خانوادگی منطبق با نگرش «جمع گرا» فرد تمایلات لذت جویانه، تقاضای به رسمیت شناخته شدن و تأمین اقتصادی و نیازهای جنسی خود را از تمایلات و آرزوهای گروه خانوادگی اش جدا نمی کند.

نظریه الگوی همنشینی افتراقی^۱

ساترلند مدعی است که افراد مستعد کجروی، در همنشینی های خود با افراد جامعه، تعریف هایی را فرا می گیرند که گاه موافق و گاه مخالف با رفتارهای کجروانه است. به نظر او، اگر تعریف هایی که کنش های بزهکارانه را قابل قبول می نمایاند، با پشتوانه های قوی تر از تعریف هایی مخالف با رفتار کجروانه به فرد القا شود، و فرد در دفعات بیشتری با این تعاریف مواجه گردد، احتمال اینکه مرتکب کجروی شود بیشتر است. او تأکید می کند که تحقق این وضعیت مستلزم همنشینی مستقیم فرد با کجروان و بزهکاران نیست بلکه حتی ممکن است کودک، تعریف های مؤید کجروی را با مشاهده اینکه پدرش درآمد خود را از راه های نادرست تأمین می کند، یا با شنیدن سخنان مادرش که با افتخار از رانندگی با سرعت غیرمجاز سخن می گوید، بیاموزد. (رایتمن، ۱۹۵۶: ۱۲۰) با وجود این، او می پذیرد که بخش عمده ای از اینگونه یادگیری، معمولاً محصول جامعه پذیر شدن فرد در خرده فرهنگ های کجرو و از طریق همنشینی و ارتباط او با دیگرانی است که «حاملان هنجارهای کجروانه اند». به دیگر سخن، ساترلند تحقق کجروی را عمدتاً نیازمند جامعه پذیر شدن فرد در درون نظامی از ارزش ها می داند که رهنما و مشوق نقض هنجارهای مسلط در جامع اند. برای نمونه، او بر آنست که در بیشتر موارد، کجروی در درون گروه های نخستین و به ویژه گروه های همسالان، فرا گرفته می شود و بدین گونه، آن را همانند فعالیت های بهنجار، کارهایی می داند که در راستای نیازها و ارزش های آن خرده فرهنگ انجام می گیرد. (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۴۰)

نظریات پیشگیری از جرم توسط رسانه ها

دیدگاه های مختلفی در مورد نحوه دسته بندی اقدامات پیشگیرانه از جرم وجود دارد، مثلاً استانویچ اقدامات پیشگیرانه را به دو دسته تقسیم کرده است. وی نخستین دسته بندی پیشگیری از جرم را در سه خصیصه کلی توصیف می کند که به عنوان پیشگیری اولیه، ثانویه و پیشگیری ثالث از آنها نام می برد. دومین گروه از اقدامات پیشگیرانه شامل دسته بندی هایی مانند دسته بندی اومالی و ساتن است که مطابق آن رویکردهای پیشگیری از جرم بر اساس کاهش فرصت های جرم یا پیشگیری اجتماعی دسته بندی شده اند. مشابه همین تقسیم بندی، تونری و فارینگتون راهبردهای پیشگیری از جرم را با عناوین پیشگیری انتظامی، توسعه ای، جامعه ای و پیشگیری وضعی تقسیم می کنند در حالی که باتوس از پیشگیری های وضعی، اجتماعی و توسعه ای سخن می گوید. جرم شناسان دیگری به

^۱ Differential association

نام شفت رویکردهای پیشگیری از جرم را به سه روش اصلی تقسیم کرده اند: ۱- استفاده از عدالت کیفری (پلیس، دادگاه، زندان ها و غیرو) برای بازداشتن مردم از ارتکاب جرم یا خارج ساختن آنان از چرخه جرم به نحوی که جرائم بعدی را مرتکب نشوند. ۲- کاهش فرصت های وقوع جرم در انگلستان و آمریکای شمالی که این کار پیشگیری وضعی از جرم نامیده می شود و معمولاً با طراحی ساختمان و محله ها آغاز می شود. ۳- کاهش انگیزه ارتکاب جرم، این نوع از پیشگیری برخی مواقع، پیشگیری از مجرمیت با پیشگیری اجتماعی از جرم نامیده می شود (اسمعیلی و کسمایی پور، ۱۳۹۰: ۱۲-۱۱). جورج کامستاک نیز معتقد است: «تلویزیون عقاید، ارزش ها و انتظارات افراد را تحت تأثیر قرار می دهد. ارزش های مردم از طریق تلویزیون همگن می شوند. تلویزیون اثری شبیه کننده داشته و در ایجاد هنجارها و جامعه پذیر کردن مردم و انتقال و انتشار ارزش ها نقش مؤثری دارد (Comstock, ۱۹۸۷, pp ۱۶۸-۱۲۱, j, رسانه ها می توانند شیوه های مبارزه با بزهکاری و پیشگیری از آن را به مردم آموزش دهند. آنها با به تصویر کشیدن فرایند بزهکار شدن یک فرد، به مخاطبان می آموزند که چگونه با اتخاذ تدابیر صحیح تربیتی، آموزشی، اقتصادی و اجتماعی مانع بزهکار شدن خود و اطرافیان شوند. البته گفته می شود انعکاس اخبار جرائم در رسانه ها منجر به بدآموزی می شود ولی از آنجا که بزهکاری امری غیرعادی است و در اکثر موارد قربانیان را به همراه دارد و احساساتی را جریحه دار می سازد، در صورتی که هیچ رسانه ای هم آن را پوشش ندهد، باز هم از راه های غیررسمی و آن هم نه همان گونه که اتفاق افتاده، بلکه بر اساس برداشت ها و سلیقه های افراد بازگو کننده مطرح می شود و به گوش مردم می رسد (شایگان، ۱۳۸۹: ۹۳). به اعتقاد سورکین و تاناکارد (۱۳۸۸) رسانه ها از طریق نمایش رفتار درست می توانند اجتماع را حفظ کنند؛ این اقدام به چند دلیل عملی است:

۱- داشتن دانش و اطلاعات لازم در زمینه جرم و راه های پیشگیری از آن

۲- نقش و جایگاه تأثیرگذاری رسانه در جامعه

۳- خواست مسئولان دستگاه نظارتی و کنترلی و مقابله ای از طریق رسانه در امر پیشگیری. با این حال پیشگیری از جرم اغلب مستلزم پیش بین وقایع است و شاید رفتار های گذشته بهترین وسیله برای پیش بینی رفتارهای آیند باشند. البته پیش بینی بی نقص تمام عیاری نخواهند بود (کلارک واک، ۱۳۸۸: ۲۱۳). بر این اساس رسانه ها با افزایش نقش آموزش و اطلاع رسانی می توانند سهم بسزائی در این زمینه داشته باشند و از راهکارهای مقابله با جرم زایی رسانه ای گروهی می توان به مقابله با تحریک کنندگی و جرم خیزی احتمالی، بازبینی محتوای برنامه ها و مطالب رسانه های حقوقی، تصویری و نوشتاری، اجتناب از قهرمان سازی از مجرمان، جوسازی و بزرگ نمایی حواث و بی اعتنایی به آسیب شناسی و ریشه یابی مسائل اشاره کرد (مسکنی، ۱۳۸۴: ۲۲)

نظریه کلاسیک

نظریه کلاسیک بر سه مفهوم حقوق فردی، قابلیت تعقل در انسان و همچنین حکومت قانون تکیه دارد. این نظریه همچنین نگرشی خاص را در باره طبیعت انسان و ارتباط بین افراد و دولت اتخاذ کرده است.

در نگرش کلاسیک، انسان ها اصولاً موجوداتی خودخواه و منفعت طلب قلمداد می شوند. چگونگی مصروف شدن استعدادها، مهارت ها و توان اشخاص هم چیزی از نوع ابتکار و گزینش فردی به حساب می آید. به بیان دیگر، نظریه کلاسیک، نگرشی اراده گرا را در باب طبیعت انسان اتخاذ کرده است که بر وجود اختیار در انسان و مفهوم گزینش فردی تأکید دارد. بر همین اساس است که این

نظریه، اساساً انسان را هم مسئول شیوه ای می داند که برای گذران عمر و استفاده از توان خویش برمی گزیند و هم مسئول نتایج و پیامدهایی که ممکن است از اعمال وی حاصل آید. نظریه کلاسیک، بر جایگاه انسان ها به عنوان دارندگان حق پا می فشرد و کمتر به تحلیل پیوندهای مرسوم یا دیگر پیوندهای موجود بین افراد می پردازد. تلقی نظریه یاد شده همچنین آن است که افراد، قابلیت و توانی یکسان برای تعقل و اندیشه و سرانجام، عمل بر اساس چیزی دارند که آن را از نظر منفعت طلبی خویش، عقلانی می بینند. (وایت، هینز، ترجمه سلیمی، ۱۳۸۳: ۸۳) بکاربا یادآور می شود که هدف از مجازات، صرفاً انتقام یا تلافی جامعه نیست. بلکه برعکس، تضمین این مهم است که همه آحاد جامعه از بیشترین خوشی ها بهره مند شوند. این نکته نیز در نگاه او بدین معناست که مجازات باید با هدف بازداشتن افراد مجرم و دیگران از ارتکاب جرم، وضع و اجرا گردد نه به قصد اعمال انتقام. (بکاربا، ۱۳۶۸، ترجمه اردبیلی)

نظریه های فشار اجتماعی

سوال اصلی در نظریه فشار این است که چرا مردم کج رفتاری می کنند و پاسخ کلی این نظریه به این سوال این است که عواملی در جامعه برخی مردم را تحت فشار قرار می دهند و آنان را مجبور به کج رفتاری می کنند (اگنیو ۱۹۹۵). رابرت مرتن این فشار را ناشی از عدم توانایی شخص در دستیابی به اهداف مقبول اجتماعی می داند، آلبرت کوهن ناکامی در رسیدن به جایگاه بالا در جامعه را عامل فشار می شمارد و کلوارد والین عدم برخورداری اشخاص از فرصتهای نامشروع برای نیل به هدف را وارد کننده فشار بر افراد و راندن آنان به سوی کج رفتاری می داند (تیو، ۲۰۰۱: ۱۷).

نظریه کانون های جرم خیز

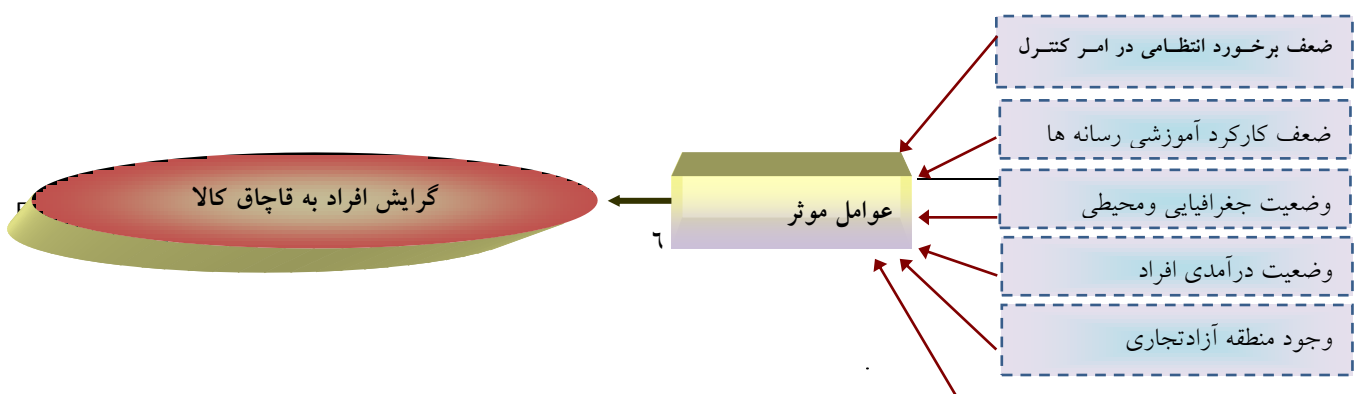
ویزبرد و اک^۲ چهار مفهوم اساسی زیر را در شکل گیری کانون های جرم خیز مؤثر دانسته اند:

الف) وجود امکانات و تسهیلات مناسب بزهکاری.

ب) ویژگی های مکانی مانند دسترسی راحت، نبود گشت و نگهبان، نبود مدیریت صحیح بر مکان و در کنار آن، وجود برخی امکانات ترغیب کننده مجرمان.

ج) بزهکار. زیرا وجود تعداد بیشتر بزهکاران و داشتن توانایی و انگیزه کافی جهت عمل مجرمانه، از دیگر عوامل مؤثر در شکل گیری کانون های جرم خیز است (اک و همکاران، ۱۳۸۸، ۱۶۰).

مدل تحلیلی: تبیین رابطه عوامل مؤثر بر گرایش افراد به قاچاق کالا

مروری بر تحقیقات پیشین

در داخل کشور مطالعات مختلفی در زمینه قاچاق انجام شده که در برخی از آنها مقدار قاچاق در یک مقطع زمانی بر آورد شده است از جمله این مطالعات می توان به مطالعه پژوهان، چراغی وحیدری اشاره کرد در برخی دیگر از مطالعات محققان سعی کرده اند تا اطلاعاتی از سری زمانی قاچاق بدست آورند در این زمینه باقری گرما رودی، اشرف زاده ومهرگان با استفاده از روشهای پولی ویاوری با استفاده از منطق فازی به برآورد حجم تجارت غیر قانونی در یک دوره زمانی پرداخته اند.

سید احمد موسوی (۱۳۸۹) در پژوهش خود تحت عنوان «بررسی علل وعوامل موثر بر قاچاق کالا وپیامدهای اجتماعی وفرهنگی قاچاق» که با روش کتابخانه ای وبا استفاده ازمنابع ونشریات مرتبط وموثق مطالب جمع آوری شده است از قاچاق به عنوان یک تهدیدجدی برسراحت تجارت آزاد اشاره می نماید و عوامل وزمینه های بسیارگونگون را در شیوع قاچاق موثر می داند از جمله همسایگی با کشورهای جرم خیز، بی ثباتی سیاسی دربرخی از کشورهای همسایه، وجود مرزهای آبی وخاکی بسیار طولانی که گاهاکنترل کامل آنها دشوارست، سودآوربودن قاچاق، جوانی جمعیت و بیکاری آنها به خصوص درنواحی مرزی، محرومیت مناطق مرزی از استقرار کارخانجات صنعتی، بوروکراسی و پیچیدگی اداری صادرات و واردات، وجود مقر قانونی برای مجرمان، عدم هماهنگی دستگاههای متولی امر، وجود اسکله های غیرقانونی وگاهاهامکاری وتبانی برخی ازارگانها ونهادهای با قاچاقچیان . و در ادامه پژوهش خود بر تاثیرات وپیامدهای سوء اجتماعی وفرهنگی کالاهای قاچاق از جمله اعتیاد جوانان، تزلزل وسستی درشیرازه خانواده، شهادت جمعی از کارکنان نیروی انتظامی، گرایش به مصرف کالاهای خارجی، رواج بی بندوباری، گسترش مفاسد فرهنگی واخلاقی، ضعف پایبندی به دین ومذهب، قانون گریزی، کاهش امنیت اجتماعی وامنیت غذایی وازبین رفتن ارزش وامنیت روزی ودرآمد حلال اشاره کرد.

دکتر سیمین ارمغان (۱۳۸۹) در تحقیق خود تحت عنوان « عوامل فرهنگی تاثیر گذار بر قاچاق در مناطق ساحلی جنوب بر اساس شاخص ضریب جینی » که به روش کیفی-تحلیلی تهیه شده ، مهمترین چالش فرا روی امنیت فرهنگی در مناطق ساحلی را نارضایتی از فعالیت های اقتصادی عنوان می نماید که باعث افزایش بیکاری گردیده و در نتیجه باعث شده تعداد زیادی از ساحل نشینان به منظور امرار معاش به قاچاق کالا روی بیاورند. محقق در مطالعه خود به بررسی پیامدهای فرهنگی قاچاق کالا؛ و هدف های جزئی آن که عبارتند از: تبیین قاچاق کالا، امنیت اجتماعی و مسائل فرهنگی با خاستگاه نظریه ها؛ تبیین زنجیره ی ارتباط قاچاق کالا، امنیت

اجتماعی و مسائل فرهنگی-اجتماعی؛ ارائه راهکارهای سازنده در زمینه ی اصلاح پیامدهای فرهنگی قاچاق کالا در جنوب کشور با استفاده از ضریب جینی می پردازد. معصومه معنایی(۱۳۸۳) در تحقیق خود تحت عنوان ((بررسی عوامل موثر بر گرایش زنان به کار واسطه گری و قاچاق کالا و پیامد های اجتماعی و فرهنگی آن)) که به شیوه توصیفی - کاربردی واز ابزار مشاهده و مصاحبه در سطح شهرستانهای بندر عباس ،قشم و میناب انجام گرفته به این یافته ها دست یازیده که عوامل فقر اقتصادی،بی سوادی وکم سوادی،سود آوری، ضعف مبانی اعتقادی ،کمبود اجناس و بالا بودن تقاضای جامعه ،ضعف کنترل مامورین و آغاز فعالیت مناطق آزاد از عوامل موثر در گرایش زنان به قاچاق کالا هستند. واز پیامد های اجتماعی و فرهنگی آن بروز مسائل سوءاخلاقی ،دستگیری و محکومیت زنان ،متلاشی شدن کانون خانواده و زمینه سازی سایر تخلفات را می توان نامبرد.

فرضیه ها

*به نظر می رسد بین برخورد انتظامی در امر کنترل حمل و نقل(قایق ها و لنج ها) با گرایش افراد به قاچاق کالا رابطه معنادار وجود دارد

*به نظر می رسد بین کارکرد آموزشی رسانه ها با گرایش افراد به پدیده قاچاق کالا رابطه معنادار وجود دارد

* به نظر می رسد بین وضعیت جغرافیایی شهرستان با گرایش افراد به پدیده قاچاق کالا رابطه معنادار وجود دارد

* به نظر می رسد بین وضعیت درآمدی افراد با گرایش آنها به پدیده قاچاق کالا رابطه معنادار وجود دارد

* به نظر می رسد بین وجود منطقه آزاد تجاری و گرایش افراد به پدیده قاچاق کالا رابطه معناداری وجود دارد

* به نظر می رسد بین نقش خانواده و تاثیر آن بر گرایش افراد به قاچاق کالا رابطه معناداری وجود دارد

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نظر معیار، در سطح خرد واز نظر زمانی مقطعی و بصورت پهنای نگر با توجه به هدف آن از نوع کاربردی و روش آن غیر آزمایشی مستقیم واز نوع پیمایشی و روش تجزیه و تحلیل بصورت استنباطی و توصیفی وبا استفاده از نرم افزار SPSS می باشد و تکنیک جمع آوری داده ها بصورت مصاحبه حضوری و پرسشنامه محقق ساخته انجام گرفته است.

روش نمونه گیری

جامعه آماری در این تحقیق کلیه شهروندان ۱۸ تا ۶۴ ساله شهرستان قشم را تشکیل می دهند. حجم نمونه در این تحقیق برابر محاسبه از طریق فرمول کوکران تعداد حدود ۳۸۱ نفر در نظر گرفته شده است و در روش نمونه گیری نیز از نوع خوشه ای چند مرحله ای استفاده گردیده است

یافته های پژوهش

در توصیف و تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش با استفاده از روش های آمار توصیفی فراوانی ساده و درصد یافته ها محاسبه شده برای آزمون فرضیه های تحقیق متناسب با سطح سنجش متغیرها از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شده است.

نتایج توصیفی

از لحاظ جنسیت: ۳۴/۴٪ زن و ۶۵/۶٪ مرد می باشد.

از لحاظ میانگین سنی و وضعیت تحصیلی بیشترین تعداد یعنی ۴۰/۶٪ در گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال قرار دارند و کمترین تعداد یعنی ۱۴/۹٪ در گروه سنی کمتر از ۲۰ سال قرار دارند.

از لحاظ وضعیت تاهل: ۴۱/۴٪ مجرد و ۵۸/۵٪ متأهل می باشد

از لحاظ نوع مذهب: ۲۰/۹٪ شیعه و ۷۹/۱٪ سنی می باشند

از لحاظ مدرک تحصیلی: بیشترین تعداد معادل ۳۷/۳٪ دارای تحصیلات دیپلم هستند. و ۲۰/۷٪ از پاسخگویان دارای تحصیلات دانشگاهی می باشند.

از لحاظ درآمدی: در نمونه ی مورد مطالعه و در بین پاسخ دهندگان، بیشترین تعداد یعنی ۳۹/۹٪ درآمدی از ۴۰۰۰۰۱ تا ۸۰۰۰۰۱ تومان دارند و کمترین تعداد از پاسخ دهندگان پرسشنامه، یعنی ۹/۲٪ درآمدی از درآمدی کمتر از ۴۰۰۰۰۰ تومان دارند

آزمون فرضیه ها:

در این قسمت آزمون فرضیه‌های تحقیق مورد تحلیل استنباط آماری قرار گرفته است و سعی شده تا با توجه به قبول یا رد فرضیه- های تحقیق پاسخی مناسب برای سؤال‌های تحقیق بیابیم. در این بخش از آزمون خی دو و ضریب همبستگی^۳ اسپیرمن به همراه سطوح معنی داری در آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده گردیده است.

نتایج آزمون خی ۲ (کای اسکوئر)

مجموعه جداول تبیینی

جدول شماره ۱: رابطه بین جنسیت و گرایش به قاچاق کالا

Total	W		جنس
	خیر	بلی	
۲۵۰	۱۵۱	۹۹	مرد
۱۳۱	۷۹	۵۲	زن
۳۸۱	۲۳۰	۱۵۱	Total

کای ۲ محاسبه شده	درجه آزادی	
.۹۸۶	۱	Pearson Chi-Square
.۹۸۶	۱	Likelihood Ratio
.۹۸۶	۱	Association

۰.۹۸۶ × ۲ محاسبه شده

df ۱

۷ / ۸۷۹۴۴ کی دو مینا

بر اساس محاسبات انجام شده کای اسکوئر محاسبه شده برابر ۰.۹۸۶.

درجه آزادی یا df برابر با ۱ است

کای اسکوئر با درجه آزادی ۱ برابر با ۰.۹۸۶.

بنابراین چون کای اسکوئر محاسبه شده (۰.۹۸۶) از کی دو مینا (۷/۸۷۹۴۴) کوچکتر است پس H_0 رد نمی شود یعنی بین جنس و گرایش به قاچاق رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۲: رابطه بین مذهب و گرایش به قاچاق کالا

Total	مذهب		w
	سنی	شیعه	
۱۵۱	۱۲۰	۳۱	۱
۲۳۰	۱۸۱	۴۹	۲
۳۸۱	۳۰۱	۸۰	Total

کی ۲ محاسبه شده	درجه آزادی	
.۸۵۶	۱	Pearson Chi-Square
.۸۵۶	۱	Likelihood Ratio
		N of Valid Cases

۹۸۶ . ۲ محاسبه شده

df ۱

۷ / ۸۷۹۴۴ کی دو مینا (جدول)

بر اساس محاسبات انجام شده کای اسکوائر محاسبه شده برابر ۸۵۶.

درجه آزادی یا df برابر با ۱ است

کای اسکوائر با درجه آزادی ۱ برابر با ۸۵۶

بنابراین چون کای اسکوائر محاسبه شده (۸۵۶) از کی دو مینا (۷/۸۷۹۴۴) کوچکتر است پس H_0 رد نمی شود یعنی بین مذهب و گرایش به قاچاق رابطه وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه‌ی اول: به نظر می‌رسد بین برخورد انتظامی در امر کنترل حمل و نقل (قایق‌ها و لنج‌ها) با گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می‌شود.

H_0 : برخورد انتظامی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا همبستگی ندارند. (رابطه وجود ندارد)

H_1 : بین برخورد انتظامی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی‌داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین برخورد انتظامی و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت.

جدول ۳: آزمون همبستگی بین برخورد انتظامی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنا داری	وجود رابطه	نوع رابطه
	r	Sig		
برخورد انتظامی	-.۱۳۱	۰/۰۱	دارد	معکوس

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطوح معنی‌داری آزمون همبستگی بین برخورد انتظامی و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است. لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می‌گردد. یعنی بین برخورد انتظامی و گرایش به قاچاق کالا رابطه معنی‌داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می‌توان گفت ارتباط بین برخورد انتظامی و گرایش به قاچاق کالا معکوس و ناقص است.

فرضیه‌ی دوم: به نظر می‌رسد بین کارکرد آموزش رسانه‌ها با گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می‌شود.

H_0 : کارکرد آموزشی رسانه‌ها و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا ناهمبسته‌اند. (رابطه وجود ندارد)

H_1 : بین کارکرد آموزشی رسانه‌ها و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی‌داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین کارکرد آموزشی رسانه‌ها و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت.

جدول ۴: آزمون همبستگی بین کارکرد آموزشی رسانه ها و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن r	سطح معنا داری Sig	وجود رابطه	نوع رابطه
کارکرد آموزشی رسانه ها	۰/۱۳۰	۰/۰۱۱	دارد	مستقیم

نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می دهد با توجه به اینکه سطوح معنی داری آزمون همبستگی بین کارکرد آموزشی رسانه ها و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است. لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می گردد. یعنی بین کارکرد آموزشی رسانه ها و گرایش به قاچاق کالا رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می توان گفت رابطه بین کارکرد آموزشی رسانه ها و گرایش به قاچاق کالا مستقیم و نسبتاً ضعیف است

فرضیه ی سوم: به نظر می رسد بین وضعیت و شرایط جغرافیایی با گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد
فرضیه های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می شود.

H_0 : وضعیت جغرافیایی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا ناهمبسته اند. (رابطه وجود ندارد)

H_1 : بین وضعیت جغرافیایی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین وضعیت جغرافیایی و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت

جدول ۵: آزمون همبستگی بین وضعیت جغرافیایی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن r	سطح معنا داری Sig	وجود رابطه	نوع رابطه
وضعیت جغرافیایی	۰/۴۷۹	۰۰۰	دارد	مستقیم

نتایج مندرج در جدول ۵ نشان می دهد با توجه به اینکه سطوح معنی داری آزمون همبستگی بین وضعیت جغرافیایی و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است. لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می گردد. یعنی بین وضعیت جغرافیایی و گرایش به قاچاق کالا رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می توان گفت ارتباط بین وضعیت جغرافیایی و گرایش به قاچاق کالا مستقیم و نسبتاً متوسط است.

فرضیه ی چهارم: به نظر می رسد بین وضعیت درآمدی افراد با گرایش آنها به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد

فرضیه‌های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می شود.

H_0 : وضعیت درآمدی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا ناهمبسته‌اند. (رابطه وجود ندارد)

H_1 : بین وضعیت درآمدی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی‌داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین وضعیت درآمدی و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن r	سطح معنا داری Sig	وجود رابطه	نوع رابطه
وضعیت درآمدی	-۰/۰۶۰	۰/۰۲۴۳	دارد	معکوس

جدول ۶: آزمون همبستگی بین وضعیت درآمدی و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

نتایج مندرج در جدول ۶ نشان می دهد با توجه به اینکه سطوح معنی داری آزمون همبستگی بین وضعیت درآمدی و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است . لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می گردد. یعنی بین وضعیت درآمدی و گرایش به قاچاق کالا رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می توان گفت رابطه بین وضعیت درآمدی و گرایش به قاچاق کالا معکوس و نسبتاً ضعیف است

فرضیه ی پنجم: به نظر می رسد بین وجود منطقه آزاد تجاری با گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد

فرضیه‌های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می شود.

H_0 : وجود منطقه آزاد تجاری و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا ناهمبسته‌اند. (رابطه وجود ندارد)

H_1 : بین وجود منطقه آزاد تجاری و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی‌داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین وجود منطقه آزاد تجاری و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن r	سطح معنا داری Sig	وجود رابطه	نوع رابطه
وجود منطقه آزاد تجاری	۰/۰۹۸	۰/۰۵۷	دارد	مستقیم

جدول ۷: آزمون همبستگی بین وجود منطقه آزاد تجاری و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

نتایج مندرج در جدول ۷ نشان می دهد با توجه به اینکه سطوح معنی داری آزمون همبستگی بین منطقه آزاد تجاری و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است . لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می گردد. یعنی بین منطقه آزاد تجاری و گرایش به

قاچاق کالا رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می توان گفت رابطه منطقه آزاد تجاری و گرایش به قاچاق کالا مستقیم و نسبتاً ضعیف است

فرضیه ی ششم: به نظر می رسد بین نقش خانواده با گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد

فرضیه های صفر و مقابل به صورت زیر نوشته می شود.

H₀: نقش خانواده و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا ناهمبسته اند. (رابطه وجود ندارد)

H₁: بین نقش خانواده و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا در شهرستان قشم رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرض از آزمون معنی داری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. ضریب همبستگی بین نقش خانواده و گرایش افراد به قاچاق کالا محاسبه و مورد آزمون قرار گرفت

جدول ۸: آزمون همبستگی بین نقش خانواده و میزان گرایش افراد به قاچاق کالا (تعداد: ۳۸۱)

متغیر مستقل	ضریب همبستگی اسپیرمن r	سطح معنا داری Sig	وجود رابطه	نوع رابطه
نقش خانواده	۰/۰۹۹	۰/۰۵۳	دارد	مستقیم

نتایج مندرج در جدول ۸ نشان می دهد با توجه به اینکه سطوح معنی داری آزمون همبستگی بین نقش خانواده و گرایش به قاچاق کالا از خطای ۵ درصد کمتر است. لذا فرض صفر رد و فرض مقابل تأیید می گردد. یعنی بین نقش خانواده و گرایش به قاچاق کالا رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به میزان ضریب همبستگی اسپیرمن می توان گفت رابطه نقش خانواده و گرایش به قاچاق کالا مستقیم و نسبتاً ضعیف است.

پیشنهادات

پیشنهادات براساس فرضیات: پژوهشگر پس از نوشتن فرضیات و انجام پژوهش به نتایجی دست یافت و لازم دید بر اساس فرضیات به اثبات رسیده پیشنهاداتی ارائه نماید.

* با توجه به نگرش پاسخگویان که نسبت ارتباط خود با خدا را بسیار مناسب میدانند پیشنهاد می شود علما مذهبی و مبلغین (سنی و شیعه) بر روی حرمت اقدام به قاچاق کالا تاکید نموده و آن را عملی مغایر با ارزشهای دینی معرفی نمایند

* اطلاع رسانی از طریق روزنامه ها، رادیو، تلویزیون و... در مورد آثار و پیامدهای سوء این پدیده.

* آگاهسازی با آموزش و تبلیغ از طریق رسانه ها و صدا و سیما ی استانی با ساختن فیلم و تیزرهای تبلیغاتی و روشن نمودن مضرات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی قاچاق کالا در جامعه برای مردم با همکاری سازمان ها و ارگان های ذیربط و مسئولین و مقامات و اشخاص معتمد صاحب نفوذ و روحانی بومی به منظور جلب مشارکت مردم منطقه و تغییر نگرش و فرهنگ آنان به پدیده شوم قاچاق کالا

* استفاده از تمام ظرفیت های آموزشی و فرهنگی، مراجع دینی، علمی، سیاسی، فرهنگی و آموزشی سازمان های مردم نهاد
* تغییر عقیده و افکار مردم بومی جزیره در خصوص مباح بودن قاچاق از طریق رسانه ها.

* ایجاد بسترمناسب در جهت افزایش همکاری بین نیروهای مقابله کننده قاچاق (از جمله ارتش، سپاه پاسداران، نیروی دریایی، ناجا،
دستگاه های قضایی و تعزیرات) بانواع قاچاق در این شهرستان با توجه به اینکه حجم نسبتا بالایی از کالای ورودی به استان از این
شهرستان صوت می گیرد

* تقویت یگان های دریایی و گمرک در نظارت و گشت زنی دریایی با افزایش نیروی انسانی متخصص و همچنین افزایش
تعداد شناورهای این یگان ها

* اختصاص شناورهای سبک (۲۳ و ۳۳ فوتی) برای گشت زنی در آبهای داخلی و شناورهای سنگین و نیمه سنگین (۴۰ و ۵۰ فوتی) و
همچنین خودر و موتورسیکلت برای گشت زنی در ساحل و تجهیز آنها به امکانات زیستی و رفاهی، امکانات الکترونیکی و مخابراتی
از قبیل جی پی اس ، رادار و دوربین های مختلف (دید در شب، دید در روز و حرارتی).

* ایجاد وحدت رویه بین دستگاه های قضایی و نیروی انتظامی و سایر ارگان ها برای مقابله با این پدیده.

* ایجاد سامانه مشترک رایانه ای برای تبادل اطلاعات کنترلی در موضوع ورود و خروج لنج ها و قایق ها بین ناجا ، گمرک، شیلات و
بنادر کشتیرانی.

* ساماندهی و مشخص نمودن خورها توسط ادار راه و ترابری شهرستان

* نظارت اجتماعی بر آموزش هنجار های اجتماعی و سعی در فرآیند اجتماعی شدن خصوصا در نهادهای تربیتی همچون خانواده،
مدرسه و ...

* با توجه به پائین بودن سطح درآمد در جامعه مورد مطالعه توصیه می گردد بخش خصوصی از طریق ایجاد اشتغال و کارآفرینی
ساماندهی و برنامه ریزی شود .

* ساماندهی و نظارت بر مناطق آزاد تجاری

* ممنوع کردن تبلیغات مستقیم و غیر مستقیم کالاهای ساخته شده خارجی در مناطق آزاد

* قطع واردات کالا های خارجی ساخته شده به مناطق آزاد

منابع تحقیق

منابع فارسی :

- ۱- آرینگتون، ریچارد (۱۳۹۰) پیشگیری از جرم، ترجمه عفت ملک، انتشارات شرکت ناجی نشر.
- ۲- اسمعیلی، حبیبه و وحید کسمایی پور (۱۳۹۰) بررسی عوامل امنیتی جرم و نقش آن‌ها در پیشگیری از جرم، فصلنامه پلیس آذربایجان شرقی، سال اول، شماره اول.
- ۳- افروغ، عماد (۱۳۷۹) «چشم اندازی نظری به تحلیل طبقاتی و توسعه»، فرهنگ دانش، تهران.
- ۴- استگلنیز، جوزف، جهانی شدن و مسائل آن، ترجمه گلریز، چاپ دوم، تهران: نشر نی، ۱۳۸۳
- ۵- بیات، بهرام (۱۳۸۸) بزرسی عوامل موثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی، فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، دوره ۱، شماره اول، بهار.
- ۶- بکاریا، سزار، رساله جرائم و مجازاتها، (۱۳۶۸) ترجمه دکتر محمد علی اردبیلی، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی،
- ۷- بیاشاد، فرهاد، تحلیل و توجیه اقتصادی ایجاد بنادر آزاد جمهوری اسلامی ایران، پایاننامه ارشد، تهران، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۶۸
- ۸- بانک جهانی (۱۳۸۱) گزارش توسعه جهانی ۲۰۰۱ مبارزه با فقر، تهران: انتشارات سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- ۹- پروین سهیلا (۱۳۷۲) زمینه های اقتصادی فقر در ایران، پایاننامه دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۱۰- پورزند، سعید (۱۳۸۳) تشدید خطر فقر و درآمد های ناعادلانه، روزنامه ایران، سال دهم، شماره ۲۸۷۳ اسفند
- ۱۱- پور علی، احمد، (۱۳۶۴) ارزیابی مقدماتی بندر آزاد، سازمان برنامه بودجه بوشهر
- ۱۲- پیری کریم (۱۳۷۸) بررسی امکانات و قابلیت های گردشگری، سازمان برنامه
- ۱۳- جهان بین، داریوش (۱۳۸۲) نقش رسانه ها در کنترل و امنیت اجتماعی، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۴، تابستان
- ۱۴- حسینی، مهدی، (۱۳۷۸) ارزیابی عملکرد اقتصادی مناطق آزاد ایران (یک تحلیل هزینه) فایده
- ۱۵- داداش زاده، نوروز (۱۳۶۹) بررسی ریشه های فقر و آثار آن در ایران، دانشگاه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۱۶- رابینگتن، ارل، مارتین و اینبرگ (۱۳۸۲)، رویکردهای نظری هفتگانه، ترجمه صدیق سروسستانی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران،
- ۱۷- ر.ک. علی سلیمی، جامعه شناسی کجروی، قم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۰،
- ۱۸- رنجبر، علی اصغر و امان محمد ابری (۱۳۹۰) رساله پیشگیری از جرم، نشریه اصلاح و تربیت، سال دهم، شماره
- ۱۹- راغب اصفهانی، مفردات الفاظ قرآن، بیروت، دارالشامیه، ۱۴۱۲، ص ۴۶۲ / احمد بن فارس، معجم مقاییس اللغة، بیروت، دارالجیل، ۱۴۱۱، ج ۴.
- ۲۰- سالولتوره، دومینیک، تجارت بین المللی، ترجمه حمید رضا ارباب، تهران: نشر نی، ۱۳۷۶
- ۲۱- سلیمی، علی، محمد داوری (۱۳۸۶) جامعه شناسی کجروی، قم: انتشارات حوزه و دانشگاه،

- ۲۲- سخاوت، جعفر (۱۳۸۱) جامعه شناسی انحرافات اجتماعی، تهران: سمت، چاپ دوم
- ۲۳- سازمان برنامه و بودجه، قوانین مناطق آزاد منتخب تجاری صنعتی، تهران سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۰
- ۲۴- سازمان برنامه بودجه، اطلس فنا وری چارچوب کلی برنامه ریزی بر پایه فناوری، تهران: انتشارات برنامه و بودجه (۱۳۶۹)
- ۲۵- شایگان، فریبا (۱۳۸۹) رسانه و آموزش جرم، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات و امنیت اجتماعی، شماره، زمستان.
- ۲۶- شم آبادی، حسن، (۱۳۷۳) حقوق مرتبط با مناطق آزاد تجاری صنعتی، پایان نامه ارشد، تهران: دانشگاه تربیت مدرس
- ۲۷- صدیق سروسستانی، رحمت اله (۱۳۸۵) آسیب شناسی اجتماعی، تهران: نشر آن چاپ دوم.
- ۲۸- صوفی، امان الله (۱۳۷۲) تئوری های انحرافات، مجله رشد علوم اجتماعی شماره های ۹، ۸، ۷، قرآن کریم، سوره بقره و سوره مائده و...
- ۲۹- علوی تبار، اسماعیل: «عوارض فرهنگی فقر»، روزنامه کار و کارگر، ۱۲ اسفند ۱۳۷۷
- ۳۰- فریده ممتاز، (۸۳۸۱/انحرافات اجتماعی نظریه ها و دیدگاه ها، تهران، شرکت سهامی انتشار، ،
- ۳۱- فرجیها، محمد (۱۳۸۵) بازتاب رسانه ای جرم، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۲، پائیز.
- ۳۲- کلباسی، ناهید، مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران در دیدگاه اقتصادی، مجله پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، شماره ۱، تهران: ۱۳۷۱
- ۳۳- کلارک، رونالدوی و جان اک، جرم شناسی پیشگیری، ترجمه مهدی مقیمی و مهدی تقی زاده، انتشارات: سازمان زرد (۱۳۸۸).
- ۳۴- کوئن، بروس، مبانی جامعه شناسی (۱۳۷۲)، ترجمه و اقتباس غلامعباس توسلی و رضا فاضل، تهران: سمت،
- ۳۵- کمالی، علی (۱۳۸۳) مقدمه ای بر جامعه شناسی نابرابری های اجتماعی، تهران: نشر آن چاپ سوم.
- ۳۶- گیدنز، آنتونی، جامعه شناسی ۱۳۷۸، ترجمه منوچهر صبوری، ج ۵، تهران: نشر نی،
- ۳۷- مسکنی زهره (۱۳۸۴) بررسی تاثیر رسانه هادر وقوع و پیشگیری از جرم، انتشارات: مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- ۳۸- مقدسی، علیرضا (۱۳۸۰) بررسی ابعاد قاچاق کالا و ارائه راهکار هایی جهت هدایت آن به مسیر های اقتصادی کشور، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
- ۳۹- محسنی تیریزی، علیرضا: جزوه درسی «سمینار بررسی مسائل اجتماعی»، پژوهشکده حوزه دانشگاه، قم
- ۴۰- مجموعه مقالات اولین سمینار فقر و فقرزدایی»، روابط عمومی سازمان بهزیستی کشور، تهران، ۱۳۶۹.
- ۴۱- نجفی ایرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۲) بزهکاری و شرایط اقتصادی، انتشارات: قوه قضائیه
- ۴۲- ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج هجدهم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵، ج ۱۵،

۴۳- وایت، راب، فیونا هینز (۱۳۸۳)، جرم و جرم شناسی، ترجمه علی سلیمی، قم: انتشارات حوزه و دانشگاه ،

۴۴- هادیان، زهرا (۱۳۹۰) رسانه های گروهی و انحرافات اجتماعی، نشریه معلم، شماره هفتم، فروردین

منابع خارجی

۱- Cohen, Albert K. (۱۹۶۸). "deviant Behavior". In Sills, David L (ed) . psychology and the Legal System.

– Wrightsman, L.S., M.T. Nietzel & W.H. Fortune (۱۹۹۸)

۲

۳- Bandura, A (۱۹۸۶) social foundations of thought and Action

۴ Comstock. J: (۱۹۸۷) "A defense of the family farm", New York, ۱۹۸۷

۴ Ritzer, Georje (۲۰۱۰). Globalization: A basic text, sinyapore, wiley Black well.

۵- Oscar, Jacob, The evolution of Economic Thought Harcourt & world inc-new York. ۱۹۶۰

۶- weisbad, D., ۲۰۰۴ , Criminal careers of places :a longitudinal study ,U.S. Department of justice

۷- Brantingham, p, ۱۹۹۰, situational crime prevention hnpractice.

۸- Greenberg, S., Rohe, W., ۱۹۸۴, neighboodesigd and crime.

۹- Sherman, L.W., Gartin, P.R., Buerger, ME. ۱۹۸۹, Hotspots